

25 augustus 1921 NRC, donderdag

Caruso, de New-Yorker.

(Van onzen correspondent.)

5

New York, 7 Augustus

10 De dood van Enrico Caruso heeft rouw gebracht over de operaliefhebbers te New York, want het opera-seizoen in het Metropolitan Opera House en Caruso waren één. Op koude winterdagen - en hoe gemeen kan het daar blazen, langs die zevende avenue - kon men van vroege uren in de middag af, de lange files van eenvoudig-gekleede mannen en vrouwen, allen klaarblijkelijk van Italiaansche afkomst, zien wachten, om een goedkoope plaats te veroveren aan een der loketten. Op zulke dagen was geen der drie of vier telefoon-nummers van het opera-gebouw voor den journalist te bereiken en de 15 press-manager, de bekende heer Guard, ontving u zeer beleefd, maar trachtte u altijd met een zoet lijntje af te schepen, naar eene andere uitvoering, waar Enrico Caruso niet zong.

20 Caruso bracht de laatste achttien of negentien jaren van zijn loopbaan door te New York; des zomers maakte hij veelal een uitstapje naar Italie. New York is hem gaan beschouwen als een New Yorker. In April van het vorig jaar is hem door het gemeentebestuur van de stad op plechtige wijze de vlag van New York City aangeboden. Het New Yorksche plotie-corps begiftigde hem met het eere-lidmaatschap. Zulke officieele eerbewijzen brachten Caruso in extase. Hij hield van New York en toonde 25 dat nu en dan op exuberante wijze; eens bij zijn terugkomst, toen hij geland was in Hoboken, nam hij een handvol Hobokensche modder en kuste die.

Caruso was een groot zanger en een koninklijke ijdeltuit. Bij sommige gelegenheden stopte hij zijn zakken vol met goudstukjes en strooide die uit, tusschen den drom van armoedige landslieden, die het oogenblik, waarop hij het operagebouw zou verlaten, 30 stonden te wachten, om hem toe te juichen met hun "bravos" en hun "vivas".

Hij was de hoop en de steun van de talrijke kleine Italiaansche restaurants, die men langs Broadway vindt. Als Caruso daar eenmaal de "spaghetti" van het huis gegeten had, dan begon het te floreeren.

35 Doch aan den anderen kant had hij ook veel te lijden van zijn faam. Bewonderaars, souvenir-jagers, helden-vereerders, maniakken, journalisten, vervolgden hem in dichte vermoeiende zwermen, bij elken stap, dien hij zette. Afgunstigen maakten gebruik van de Amerikaansche hypocrisie, om hem te benadeelen, terwijl juffrouwen voor niets vervaard, gebruik maakten van de gemakkelijke Amerikaansche wetten en juries, om van tijd vijd tot tijd een proces tegen hem te beginnen, met de bedoeling een paar 40 honderd duizend dollars of zoo, van hem los te krijgen. Doch zulke juffrouwen waren er niet enkel in Amerika maar in alle werelddeelen, waar Caruso ooit een voet had gezet. Een der meest opzienbarende geschiedenissen is in 1906 het voorval van het apenhuis in de diergaarde te New York geweest, bij welke gelegenheid Caruso tien dollars boete opliep.

45 Nu en dan gaf Caruso aan zijn gevoelens van verzet tegen die pijnlijke bewondering en dien voortdurenden hinder in een lyrische uitbarsting lucht. Hij verklaarde dan, dat hij er de voorkeur aan zou geven, als werkmán twee dollars per dag te verdienen, liever dan vijf-en-twintig-honderd dollars per uitvoering, mits hij maar met rust werd gelaten.

50 Hij is er de dupe van geweest, dat collega's telkens weer speculeerden op zijn achteruitgang als zanger. De collega's hadden daartoe gelegenheid te over, na de operaties, welke hij in 1906, in 1909 en 1911 had ondergaan. Dit bracht hem tot de heftigste uitingen. In 1915 gaf een criticus, op zeer gematigde wijze, als zijn opinie te kennen, dat hij den avond tevoren Caruso niet in prima conditie had bevonden. Caruso knipte het artikeltje uit, schreef er met groote letters:

55 "Leugenaar" overheen en spelde het op het publicatie-bord van het operagebouw. Hij was kinderlijk dankbaar voor applaus en succes, doch men kon hem vooral in zijn humeur brengen, als men zijn caricaturen waardeerde. Ofschoon niet van buitengewone genialiteit, kunnen die caricaturen toch veelal als pikant en goed-getroffen worden geapprecieerd. Een Amerikaansch uitgever verzamelde er een aantal van in een boek. 60 Het vervaardigen van die caricaturen was voor Caruso eene liefhebberij en een natuurlijke uitlaat van zijn nervositeit, zijn "Bühnenfieber". Hij was een strijder. "Iederen keer, wanneer ik zing, verklaarde hij, "heb ik het gevoel, of iemand gereed staat, om mij mijn positie af te nemen, een eind te maken aan Caruso, en ik moet vechten, vechten als een stier, om mijn positie te behouden".

65 En die "Bühnenfieber", welke hem nimmer losliet, doet hij ons als volgt begrijpen:
"Soms voel ik me ongeschikt om te zingen, totdat ik in de kleedkamer kom. Dan begint
opeens mijn stem te voorschijn te komen".
In 1918 is Caruso met een New Yorksch meisje getrouwd; hij kocht een buitenhuis in
East Hampton op Long Island. Kort daarop is hij de dupe geworden van een inbraak,
70 waarbij hem voor ettelijke tonnen waarde aan juweelen is ontstolen. Zijn vrouw was op
dat oogenblik daar aanwezig, hijzelf bevond zich op eene tournée op Cuba. Hij was een
hartstochtelijk verzamelaar van antieke bric-à-brac.
Vooral is hij in Amerika bemind geraakt om zijne spreekwoordelijk geworden gulheid.
Hij werd overstelpt met verzoeken om hulp, sommige naïef, sommige geraffineerd. Zoo
75 ontving hij op zekeren dag voor vijf-en-zeventig cents waarde aan postzegels, met het
verzoek, of hij zoo goed wilde zijn, alle oude gramfoon-platen, welke hij bezat op
te zenden aan mejuffrouw Zoo-en-Zoo. "U zult er toch wel genoeg van hebben, uw eigen
stem steeds maar weer te hooren afdraaien". Menschen, die in nood zaten, vroegen hem
om hulp; als ergens in een Italiaansch gezin een kind verwacht werd, dan gebeurde het
80 niet zelden, dat de toekomstige ouders aan Caruso om een sommetje geld vroegen. Vele
van die verzoeken moesten natuurlijk beleefd worden geweigerd, doch als er maar een
schijn van "echtheid" en ernst aan het geval was, dan viel het Caruso heel moeilijk
te weigeren, ook al was de vrager hem persoonlijk onbekend.
Op Kerstavond speelde Caruso in het opera-gebouw voor Sinterklaas. Hij vulde een paar
85 soepborden met goudstukken en liet die rondgaan onder de koorleden en onder het
personeel. Hij was in het operagebouw zeer gezien om zijn opgewektheid en zijn
jongensachtige invallen en hij kende er ieder bij naam, tot het jongste lid van het
personeel toe.
Persoonlijk was hij van meening, dat hij zijn succes in Amerika niet op gemakkelijke
90 wijze had bereikt. De critici vonden aanvankelijk, dat hij achterstond bij den kort
vóór 1903 uit het Opera-gezelschap getreden Jean de Reszke; wellicht is zijn stem ook
op den duur voller, ronder en krachtiger geworden. Zijn reputatie is echter
gevestigd, drie jaar later, toen Heinrich Conried, die hem hier geïntroduceerd had,
zijn verwoeden "operaoorlog" streed tegen Hammerstein. Caruso's eerste rol in het
95 Metropolitan Opera House was de hertog in "Rigoletto".
Caruso bezat een haast Oostersche liefde voor juweelen; in den platina ring, welken
hij droeg tijdens het vervullen van deze Rigoletto-rol, liet hij telkenmale, nadat
hij de rol gespeeld had, een nieuwen, kostbaren diamant bijzetten.
Voor het talrijke Italiaansche contingent te New York en in het algemeen voor de
100 publieke opinie hier te lande met betrekking tot Italië en Italiaansche bedoelingen,
heeft hij meer gedaan dan eenig ander Italiaan. Modern Italië was voor ieder
ontwikkeld Amerikaan onafscheidelijk verbonden met den naam Caruso of, zooals hij
hier werd genoemd "Caros".
Op den morgen, toen het bericht van zijn dood kwam, kon men voor de bureaux van de
105 verscheidene Italiaansche kranten, welke te New York worden gedrukt, groote groepen
Italianen, zoowel mannen als vrouwen, zien staan wachten op nader nieuws uit Napels.
Zijn dood is voor ieder een verrassing geweest; de doktoren hadden juist op de lucht
van het geboorteland gerekend ter bespoediging van zijn herstel. Dien morgen was
echter het simpele, doch tragische bericht gekomen: "Enrico died this morning".
110 Velen van die daar stonden te wachten, Italianen uit de volksklasse, begonnen te
weenen, toen de bevestiging van Caruso's dood kwam.

Liedereren van Caruso

Ah, Fuyez, Douce Image
 115 On l'appelle Manon
 Bella Figlia dell'amore
 Parmi veder le lagrime
 Siam Giunti, O Giovanette
 Tho Raggiunta, O Sciagurata
 120 Celeste Aida
 La donna e mobile
 Ne gustare m'e dato un'ora
 Questa o quella
 Apri la tua finestra
 125 O Lola
 Ah, Vieni qui ... No, Non chiuder gli occhie vaghi
 Studenti! Udite!
 A Granada
 La partida
 130 Crucifixus
 Domine Deus
 E Lucevan le stelle
 Oh! Lumiere du jour
 L'alba separa dalla luce l'ombra
 135 Deh, ch'io ritorni
 Qui sotto il ciel
 Una furtiva lagrima
 Dai campi, dai prati
 Giunto sul passo estremo
 140 Over there
 Io non ho che una povero stanzetta
 O soave fanciulla
 Testa adorata
 Serenade francaise
 145 Si vous l'aviez compris
 Luna fedel
 The drinking song
 Di tu se fedele
 Forse la soglia attinse
 150 De mon amie, fleur endormie
 La procession
 Uocchie celeste
 Mattinata
 Tu non mi vuoi piu bene
 155 Love is mine
 Core ngrato
 Agnus dei
 Eternamente
 Canta pe' me
 160 Quando nascesti tu
 La danza
 Serenata
 Tarantella sincera
 Pimpilella
 165 Hosanna
 Celeste Aida
 The lost chord
 Crucifix
 Una furtive lagrima
 170 Qual volutta trscorere
 Ai nostril monti
 Dio che nell'alma infondere
 Invano, alvaro
 No, pui nobile
 175 Premiere caresse
 A dream

Naspeuringen van Paul Theelen: De dood van Caruso

Cielo e mar
Venti scudi
Sento una forza indomita
180 Pieta, Signora
Soltanto at Tte
La campana di San Giusto
Noche feliz
Campana a sera
185 Amor ti vieta
Brindisi
Vaghissima sembianza
La mia canzone
Nina
190 Senza nisciuno
Over there
Add
io
Mia piccirella
195 Love me or not
Scordame
Inno di Garibaldi
Un bacio ancora
La regiment de Sambre et Meuse
200 Sancta Maria
L'addio a Napoli
Rachel, uand du seigneur
Chiudi gli occhi
L'M'arricordo 'e Napule
205 Parle-moi de ma mere
Tu non mi vuoi piu ben
Sei la morta ne la vita mia
Non t'amo piu
Bois epais
210 Tu ca nun chiagne
Ombra mai fu
Dai campi, dai prati
A la luz de la luna
Bella figlia dell'amore
215 Because
Je viens celebrer la victoire
Che mi frena
vesti la giubba
'A vucchella
220